

Aan de gemeenteraad

Dienst/afdeling: SRO

Datum collegebesluit: 19 september 2017

Onderwerp: Windmolenpark Elzenburg-De Geer: Ruimtelijk spoor

Wat adviseert het college te besluiten?

1. Kennis te nemen van het aangevulde milieueffectrapport (MER) waaruit blijkt dat een windpark op en bij Elzenburg-De Geer ruimtelijk aanvaardbaar is.
2. Kennis te nemen van de reactienota waarin we ingaan op de opmerkingen op het concept-MER en waarin we aangeven of de opmerkingen hebben geleid tot aanpassingen in het aangevulde MER.
3. Het aangevulde MER in procedure te brengen tegelijk met de te doorlopen ruimtelijke (te coördineren) procedures voor het windmolenpark.
4. In te stemmen met de start van de ruimtelijke (te coördineren) procedures voor 5 windmolens, conform de geoptimaliseerde voorkeursvariant uit het MER (VKA 2a).
5. In het bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid op te nemen voor een uitbreiding van 5 naar 7 windmolens, conform de opbrengstvariant (OA a), waarbij de afspraak geldt dat wij de wijzigingsprocedure voor 2 extra molens pas opstarten na instemming door uw gemeenteraad;
- 6.a De eerder geraamde kosten voor fase 2 à € 185.000,- waarover u op 14 juli 2016 al positief heeft besloten, concreet beschikbaar te stellen en te storten in de reserve 'Ontwikkeling windpark'
- 6.b De nog niet eerder geraamde aanvullende kosten voor fase 2 van het totale project à € 235.000 (of € 350.000,- bij keuze voor ontwikkelmodel 'tender') beschikbaar te stellen en te storten in de reserve 'Ontwikkeling windpark'. Deze kosten ten laste te brengen van de algemene reserve en te zijner tijd terug te storten in de algemene reserve vanuit de opbrengst van het windpark.
7. Parallel aan de ruimtelijke procedure een interactief traject te starten met belangenorganisaties, inwoners en bedrijven voor de opwaardering van het windmolenpark tot 'energiepark'.

Wat is de aanleiding voor dit voorstel?

Op 14 juli 2016 heeft u besloten om verder te gaan met de ontwikkeling van een windmolenpark op en ten noorden van bedrijventerrein Elzenburg-De Geer. We hebben toen afgesproken om in oktober 2017 bij uw raad terug te komen met een voorstel voor één of meerdere reële opstellingsvarianten. Dit zodat u een besluit kunt nemen over het wel of niet starten van de planologische procedure voor het daadwerkelijk realiseren van een windpark. Dit raadsvoorstel komt tegemoet aan deze afspraak.

Het voorstel is nu om in te stemmen met de start van de ruimtelijke (te coördineren) procedures voor 5 windmolens (voor het geoptimaliseerde voorkeursalternatief VKA 2A). Dit betekent dat we de bestemmingsplan- en omgevingsvergunningenprocedure gaan voorbereiden voor 5 windmolens. In het bestemmingsplan nemen we tevens een wijzigingsbevoegdheid op voor een latere mogelijke uitbreiding naar 7 windmolens. Van deze bevoegdheid maken wij (te zijner tijd) alleen gebruik als uw gemeenteraad hiermee instemt.

Hoe zijn we tot dit raadsvoorstel gekomen?

Dit raadsvoorstel is het resultaat van een lang voorbereidingstraject dat vanaf juni 2015 heel concreet is geworden. Wij verwijzen naar bijlage 1 (Overzicht voorbereidingstraject vanaf juni 2015). De uitkomst van dit voorbereidingstraject is dat er nu een zeer uitvoerig milieueffectrapport (MER) ligt dat kan worden gebruikt als basis voor de voorbereiding en start van de ruimtelijke (te coördineren) procedures.

Het MER is gebaseerd op een groot aantal diepgaande onderzoeken. In het MER zijn niet alleen de effecten beschreven van de 12 onderzochte alternatieven, maar ook van 2 extra toegevoegde (geoptimaliseerde) alternatieven: een voorkeursalternatief en een opbrengstalternatief. Deze toegevoegde, geoptimaliseerde, alternatieven zijn gevormd op basis van de onderzoeksresultaten. Voor één van de toegevoegde, geoptimaliseerde, alternatieven - het voorkeursalternatief VKA 2a met 5 windmolens - stellen wij u nu voor om de ruimtelijke procedures te starten. Voor het toegevoegde geoptimaliseerde opbrengstalternatief (OA a) nemen we een wijzigingsbevoegdheid op in het bestemmingsplan.

Bij de totstandkoming van het MER hebben belangenorganisaties en inwoners hun inbreng gegeven om de kwaliteit van de onderzoeken en het MER verder te verbeteren. Zij hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het proces en het eindresultaat van het MER. Wij verwijzen naar bijlage 2 (Invloed van de klankbordgroep en inwoners tijdens het MER-traject).

Relatie met andere raadsvoorstellen

Naast dit raadsvoorstel over het ruimtelijke spoor leggen we tegelijk 2 andere raadsvoorstellen aan u voor over het windmolenpark:

1. Een raadsvoorstel over de keuze voor een ontwikkelmodel op eigen gronden binnen het projectgebied.

2. Een raadsvoorstel over participatieafspraken met Raedthuys. Dit regelt de overeen te komen financiële afdracht van Raedthuys ten behoeve van participatie. Hoe en door wie deze financiële middelen te zijner tijd ten behoeve van de gemeenschap worden ingezet, wordt later apart besproken in uw raad.

Welk resultaat willen we bereiken?

We willen zo snel mogelijk tot realisatie van het windpark komen met eerst 5 en later eventueel 7 windmolens, afhankelijk van de ervaringen. Dit is een belangrijke stap ter realisatie van de Osse energiedoelstelling: energieneutraal in 2050 en 16% duurzame energieopwekking in 2023. Dit met als streven dat van de totale Osse energiebehoefte 25% lokaal duurzaam wordt opgewekt (raadsbesluit 6 juli 2017).

Welke argumenten zijn er voor dit voorstel?

1.1 Het aangevulde MER vormt de basis voor ons voorstel om de ruimtelijke procedures te starten voor het windmolenpark

Op 9 mei 2017 is het concept-MER openbaar gemaakt. Mede naar aanleiding van alle ingekomen reacties is het MER in de zomerperiode van 2017 nog verder aangevuld. De belangrijkste conclusie van het aangevulde MER en alle onderliggende milieuonderzoeken is dat de locatie op en bij Elzenburg-De Geer ruimtelijk gezien geschikt is voor het opwekken van windenergie. Met een groot aantal ruimtelijke en milieuonderzoeken (geluid, slagschaduw, natuur- en landschapsbelangen, externe veiligheid, etc.) is aangetoond dat windmolens op de locatie bij Elzenburg-De Geer vanuit de verschillende ruimtelijke belangen bezien, aanvaardbaar zijn.

Bij deze conclusie zijn wel nuances aan te brengen als het gaat om de verschillende onderzochte opstellingsvarianten. Enkele varianten doen het beter dan anderen. We hebben in eerste instantie 12 alternatieven onderzocht en beoordeeld. Op basis van de uitkomsten van deze beoordeling zijn later in het concept-MER twee extra (geoptimaliseerde) alternatieven toegevoegd: een voorkeursalternatief en een opbrengstalternatief. In het aangevulde MER zijn deze twee geoptimaliseerde alternatieven nog verder geoptimaliseerd, mede op basis van de ontvangen reacties.

2.1 Een aantal reacties op het concept-MER gaf aanleiding om het MER aan te vullen

De reacties tijdens de gehouden openbare bijeenkomsten over het concept-MER en de 14 ingekomen schriftelijke reacties op het concept-MER gaan met name in op diverse hinderaspecten, zoals geluid en slagschaduw. Verder zijn er vragen en kritische kanttekeningen geplaatst bij de beperkte duurzaamheidsbijdrage van bedrijven (er is nu één molen op het bedrijventerrein voorzien), de locatiekeuze, de getoonde visualisaties, botsing met andere functies en een aantal andere punten.

De reacties hebben geleid tot aanvullende uitleg in het MER op een aantal onderdelen, bijvoorbeeld voor geluid, slagschaduw, het laagvlieggebied en de relatie met de mestfabriek. Verder gaven de reacties aanleiding tot verdere optimalisatie van de twee toegevoegde alternatieven (het voorkeurs- en het opbrengstalternatief). Zo is de meest zuidoostelijke windmolen die dicht bij de Broekstraat lag verder naar het westen verschoven, zodat deze aan de zijde van de Broekstraat minder hinder veroorzaakt.

3.1 Het is wettelijk verplicht om de MER-procedure af te stemmen op de ruimtelijke procedures

We brengen het milieueffectrapport (MER) tegelijk met het bestemmingsplan en de omgevingsvergunningen in procedure. Dit is wettelijk verplicht. Zo is ook de samenhang tussen al deze zaken duidelijk.

4.1 Het voorstel voor 5 windmolens is een optimale mix tussen energieopbrengst, minimale hinder en passendheid in het landschap

Alle onderzoeksalternatieven (incl. de geoptimaliseerde alternatieven) zijn in het MER getoetst aan drie hoofdcriteria:

- maximale duurzame energieopbrengst
- minimale hinder
- passendheid in het landschap

Het voorkeursalternatief VKA 2a houdt op evenwichtige wijze rekening met deze verschillende en op onderdelen tegenstrijdige belangen. Het resultaat is een windmolenpark met 5 windmolens met een behoorlijke energieopbrengst (6 à 7% van de totale ambitie voor het opwekken van duurzame energie binnen Oss). Tegelijk is de objectief te meten hinder voor de omgeving beperkt. Wat niet wegneemt dat de individuele persoonlijke beleving van mensen anders kan zijn. En er is sprake van een landschappelijk aanvaardbaar plan, waarover ook de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit positief heeft geadviseerd (advies van de CRK op 13 juni 2017).

5.1 Een uitbreiding met twee windmolens leidt tot meer duurzame energieopbrengst en een grotere bijdrage aan de duurzaamheidsambities van Oss

De uitbreiding van 5 naar 7 windmolens voorziet 6.000 huishoudens meer van duurzame energie (21.000 in plaats van 15.000). De keuze voor twee extra windmolens past beter bij de energie-ambitie van Oss. Ook deze uitbreiding voldoet nog steeds in voldoende mate aan de andere twee hoofdcriteria (minimale hinder en passendheid in het landschap). Bij de keuze voor 7 windmolens is er wel meer hinder en zijn er meer effecten op het landschap. Daarom stellen wij u een tussenstap in de besluitvorming voor (wijzigingsbevoegdheid).

6.1 Er behoort financiële dekking te zijn alvorens een project wordt opgestart

Ook tijdens het vervolgtraject van bestemmingsplan en omgevingsvergunningen maken we kosten. Voor een kostenraming met toelichting voor het totale project verwijzen wij u naar bijlagen 3 en 4.

De bedoeling is dat wij een anterieure overeenkomst sluiten voor het kostenverhaal met Raedthuys (voor 'Raedthuysgronden'). Voor de eigen gronden en de particuliere gronden waarop wij een voorkeursrecht hebben gevestigd, is het kostenverhaal afhankelijk van de keuze voor het ontwikkelmodel. Bij de keuze voor ontwikkelmodel ECO sluiten wij een anterieure overeenkomst met ECO. Bij een tender is terugbetaling van de kosten één van de tendervoorwaarden.

De voorbereidingskosten voor het vervolgtraject nemen wij tijdelijk voor onze rekening (net als in fase 1). De voorbereidingskosten worden ten laste van de algemene reserve gebracht. Deze kosten worden later terugverdiend als het windpark doorgaat. Mocht het plan onverhoopt toch niet doorgaan dan zijn deze kosten afgedekt uit de algemene reserve.

6.2 De algemene reserve heeft financiële ruimte om deze kosten af te dekken en kan als tijdelijke dekkingsbron fungeren

De algemene reserve is bestemd om algemene risico's en fluctuaties in de rekeningresultaten op te vangen en biedt voldoende ruimte. De voorgefinancierde voorbereidingskosten worden teruggestort op het moment dat het plan definitief wordt uitgevoerd.

6.3 De gemeenteraad heeft het budgetrecht

De bevoegdheid om geld beschikbaar te stellen ligt bij de gemeenteraad. Voor het vervolgtraject van het totale project (fase 2) wordt een aanvullend bedrag gevraagd van € 235.000,- (of € 350.000,- bij keuze voor ontwikkelmodel 'tender'). Dit bovenop het op 14 juli 2016 al beschikbaar gestelde bedrag van € 545.000,-. Van de € 545.000,- is € 185.000,-, bestemd voor fase 2, nog niet concreet beschikbaar gesteld.

Gevraagd wordt nu om:

- het bovengenoemde bedrag van € 185.000,- en
- het bedrag van € 235.000,- (of € 350.000,- bij keuze voor ontwikkelmodel 'tender')

te storten in de reserve 'Ontwikkeling windpark', zodat alle bedragen ook concreet beschikbaar zijn. De werkelijke kosten zullen vervolgens uit deze reserve betaald worden.

7.1 Na de keuze voor het bestuurlijk voorkeursalternatief kunnen we ook de ontwikkeling van een energiepark voorbereiden

In het MER zijn alle onderzochte alternatieven ook beoordeeld op mogelijkheden, kansen, belemmeringen en aandachtspunten voor de doorontwikkeling tot een energiepark. Onder een 'energiepark' verstaan we: een combinatie van windmolens, zonne-energie, andere vormen van duurzame energie, natuurontwikkeling (rond Hertogswetering) en educatie in een uniek concept.

Een beoordeling van de geschiktheid van de alternatieven hiervoor in 'plussen en minnen' is niet gegeven in het MER. De geschiktheid hangt sterk af van de ambities en wensen ten aanzien van de uitvoering. In een interactief vervolgproces kunnen we deze ambities en wensen samen met de

verschillende belangenorganisaties en inwoners gaan definiëren en uitwerken tot een concreet plan. Na uw besluit over dit voorstel weten we de locaties van de windmolens en kunnen we concrete stappen zetten richting een energiepark.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

2.1 Een aantal reacties hebben we niet meegenomen in het aangevulde MER. Dit kan op kritiek stuiten.

Een aantal insprekers geeft aan het niet eens te zijn met de komst en/of de locatie van het beoogde windpark. We hebben deze reacties niet allemaal verwerkt in het MER, voor zover deze reacties buiten het kader van het MER vallen. Dit geldt ook voor een aantal vragen dat is gesteld. In de reactienota gaan we inhoudelijk wel uitgebreid in op alle reacties en vragen. Iedereen krijgt zo toch uitvoerig antwoord.

4.1. Er is niet gekozen voor een alternatief met minder hinder

In het MER zijn ook drie varianten met maar 3 windmolens onderzocht. Deze scoren beter op het hoofdcriterium 'minimale hinder' dan het voorkeurs- en opbrengstalternatief. De energieopbrengst is echter ook aanmerkelijk minder (er worden 6000 minder huishoudens van duurzame energie voorzien t.o.v. voorkeursalternatief VKA 2a en de bijdrage aan de invulling van de ambitie om duurzame energie op te wekken binnen Oss is 3 à 4 % in plaats van 6 à 7 % in het voorkeursalternatief VKA 2a).

4.2 Door niet te kiezen voor meteen 7 windmolens ontwikkelen blijven we verder af van de energiedoelstelling

De keuze voor 5 windmolens betekent aanmerkelijk minder energieopwekking dan bij 7. We voorzien 6000 huishoudens minder van energie.

5.1 Voor omwonenden en het landschap geeft een situatie met 7 windmolens meer effecten dan een situatie met 5 windmolens

Bij de uitbreiding van 5 naar 7 windmolens zijn er meer hindereffecten en effecten op het landschap te verwachten. Het verschil in effecten is hierna beschreven:

Hoofdcriterium 'minimale hinder': geluid

De geluidbelasting in het gebied ten noordoosten van het zoekgebied neemt toe bij een uitbreiding van 5 naar 7 molens. Het berekende aantal ernstig geluidgehinderden (mensen die de geluidsbelasting als ernstig hinderlijk ervaren) neemt toe van 3 naar 8. Het aantal woningen met een hogere geluidbelasting dan 42 Lden neemt toe van 7 naar 9 (42 Lden is de streefwaarde voor geluid in dit project, de wettelijke norm ligt op 47 Lden).

Hoofdcriterium 'minimale hinder': slagschaduw

Het aantal woningen met meer dan 0 uur slagschaduw neemt bij 2 extra windmolens toe van 321 naar 664 woningen. Het aantal woningen dat (zonder mitigatie) meer dan 5 uur per jaar last heeft van slagschaduw neemt bij 2 extra windmolens toe van 29 naar 136 woningen. Er zijn maatregelen mogelijk om slagschaduw te beperken. Slagschaduw boven de 5 uur en 40 minuten moet wettelijk gemitigeerd (beperkt) worden. De overige slagschaduw is ook goed te mitigeren, maar dit moet gebeuren in overleg met de exploitant (bovenwettelijk). Dit scheelt enkele procenten in de energieopbrengst (niet bepalend voor het al dan niet doorgaan van het project). Denkbaar is dat bij een uitbreiding van 5 naar 7 windmolens met de exploitant wordt afgesproken dat geen extra slagschaduw optreedt ten opzichte van de 5 molens.

Hoofdcriterium 'passendheid in het landschap'

De 2 extra windmolens in de zgn. 'Schil' steken verder het komgebied in en sluiten daarmee minder aan op de landschappelijke visie voor windmolenpark Elzenburg-De Geer (zie rapporten Bosch Slabbers). De gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Kwaliteit adviseert om te kiezen voor 5 windmolens en niet uit te breiden naar 7. De Commissie adviseert om 'zoveel mogelijk weg te blijven bij de Hertogswetering'. Uitbreiding naar 7 windmolens heeft meer effecten op het landschap (en natuur) en vraagt om 'verzachtende' landschappelijke maatregelen.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de verschillen tussen de hinder- en landschappelijke effecten in het voorkeurs- en opbrengstalternatief verwijzen wij u naar (de samenvatting van) het MER.

Gelet op de grote maatschappelijke opgave om energieneutraal te worden, vinden wij de extra effecten bij de uitbreiding van 5 naar 7 windmolens aanvaardbaar.

5.2 Het draagvlak voor 7 windmolens is kleiner dan voor 5 windmolens

Uit eerdere bijeenkomsten van de klankbordgroep, waarin verschillende belangengroepen zijn vertegenwoordigd, blijkt dat het draagvlak voor 7 windmolens minder is dan voor 5 windmolens. Hierbij merken we wel op dat er behalve de Energiecoöperatie Oss geen partijen zitting hebben in de klankbordgroep die als doel hebben om duurzame energie op te wekken. De leden van de klankbordgroep vinden verduurzaming van de gemeente Oss belangrijk, maar vertegenwoordigen in eerste instantie andere (eigen) belangen, zoals bedrijfsbelangen, belangen van omwonenden, natuurbelangen, etc. Uiteindelijk is het een politieke afweging om de verschillende vaak tegenstrijdige belangen tegen elkaar af te wegen.

6.1 Bij het verder voorbereiden van het project tot en met de fase van een onherroepelijk bestemmingsplan en omgevingsvergunningen lopen we het risico dat we de investering niet terugverdienen

Deze risico's van het zelf verder voorbereiden van het project zijn in omvang afgebakend en overzienbaar. Als het windpark definitief doorgaat worden de voorbereidingskosten terugverdiend.

Als uw raad in een later stadium besluit om toch van het plan af te zien, is er geen dekking van de gemaakte kosten.

7.1 Het gezamenlijk met belangenorganisaties, inwoners en bedrijven komen tot een uitgewerkt plan voor een energiepark kost meer tijd dan het intern voorbereiden van zo'n plan

Ook bij de doorontwikkeling tot een energiepark vinden wij participatie van groot belang voor het draagvlak. Dit eerste project is een voorbeeldproject, dat versterkt kan worden met ideeën van buiten. Zo heeft ECO al aangegeven een belangrijke rol te willen spelen bij de totstandkoming van een educatiecentrum bij het windpark. We verwachten dat nog meer partijen willen en zullen aanhaken bij de totstandkoming van het energiepark.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

De extra voorbereidingskosten voor het vervolg van het totale project (fase 2) van € 235.000,- (of € 350.000,- bij keuze voor ontwikkelmodel 'tender') worden gedekt via de algemene reserve. Als het windpark doorgaat worden deze kosten terugverdiend. Bij het houden van een tender voor eigen gronden, is terugbetaling onderdeel van de voorwaarden. Dit geldt ook bij het sluiten van anterieure overeenkomsten met Raedthuys en/of ECO.

Bij het vaststellen van het bestemmingsplan en het verlenen van de omgevingsvergunningen is meer zicht op de financiële uitkomsten en zal worden aangegeven wat met het eventuele surplus wordt gedaan.

b. Communicatie

Op 27 september 2017 hebben we tijdens een podiumbijeenkomst de actuele stand van zaken gepresenteerd voor de drie hoofdsporen in het traject (ruimtelijk spoor, ontwikkelspoor en participatiespoor). Hiervoor hebben we de direct omwonenden, de omliggende bedrijven en de leden van de klankbordgroep persoonlijk uitgenodigd. Via Oss Actueel en de digitale nieuwsbrief (ongeveer 300 abonees) hebben we ook andere belangstellenden hiervoor uitgenodigd. Dit alles in vervolg op het uitgebreide communicatietraject en de openbare bijeenkomsten in mei 2017 over het concept-MER.

We zetten de zorgvuldige communicatie rondom dit project ook verder voort in het nu komende vervolgttraject. We komen steeds dichterbij de uitvoering. Een aantal zaken wordt nu echt concreet. Het is belangrijk dat omwonenden en belangenorganisaties kunnen blijven meepraten en meedenken gedurende het nu komende traject waarbij het bestemmingsplan en de omgevingsvergunningen worden voorbereid. (Dit geldt ook voor het vervolgttraject voor het ontwikkel- en participatiespoor. Deels kennen deze trajecten eigen stakeholders).

c. Uitvoering

We gaan na uw besluitvorming de procedure voor het bestemmingsplan en de omgevingsvergunningen voorbereiden. Bijgevoegd treft u een globale planning aan voor het vervolg (bijlage 5).

d. Overlegd met

Extern: Raedthuys Windenergie B.V., Energiecoöperatie Oss, klankbörgroep windenergie

Intern: SLWE, VG, PM, P&C, SRO, VTH.

Burgemeester en wethouders van Oss,

De secretaris,

drs. M.J.H. van Schaijk

De burgemeester,

drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

Bijlagen

1. Beschrijving voorbereidingstraject vanaf juni 2015
2. Voorbeelden van invloed van de klankbörgroep en inwoners tijdens het MER-traject
3. Toelichting kosten vervolgtraject (fase 2) en verantwoording kosten fase 1
4. Financieel overzicht kosten vervolgtraject
5. Globale planning voor het vervolg
6. Publieksvriendelijke samenvatting MER
7. MER (incl. samenvatting)
8. Bijlagen MER (incl. reactienota concept-MER)

Samenvatting

Het milieueffectrapport (MER) voor het windmolenpark is klaar. Het voorstel is nu om in te stemmen met de start van de ruimtelijke (te coördineren) procedures voor 5 windmolens op basis van de uitkomsten van het MER. Dit betekent dat we de bestemmingsplan- en omgevingsvergunningenprocedure gaan voorbereiden voor 5 windmolens als de gemeenteraad hiermee instemt. Ook vragen we de gemeenteraad in te stemmen met opname van een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan voor 7 windmolens. Van deze bevoegdheid maken wij later, afhankelijk van de ervaringen met het windpark, alleen gebruik als de gemeenteraad hiermee instemt.